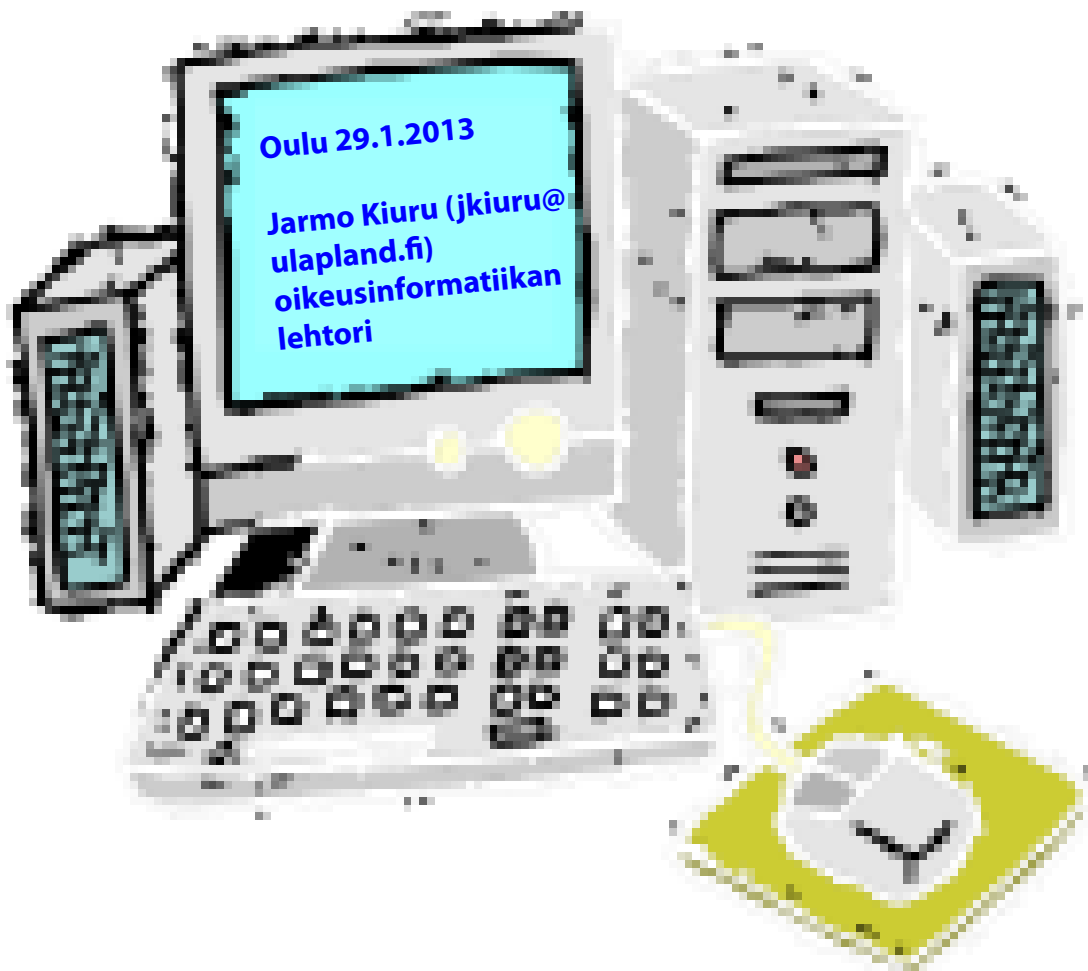

SÄÄDÖSVALMISTELU

Oikeusinformatiikkaa verkossa

Lapin yliopisto
Oikeustieteiden tiedekunta

Sisällys

Esipuhe

1 Suunnitteluvaihe

Aloitteellinen eduskunta

Hallituksen linjavetoja

Ministeriöstä kuuluu kummia

Tiedot tulevista valmisteltavista hankkeista

2 Esivalmisteluvaihe

3 Komiteavalmisteluvaihe

4 Direktiivit ja säädösvalmistelu

5 Ministeriövalmistelu

6 Laintarkastuskunnan lausunto

7 Lausunnot korkeimmilta oikeuksilta

8 Valtioneuvoston yleisistunto

9 Eduskuntakäsittely

10 Vahvistaminen

11 Julkaiseminen

Esipuhe

Opiskelijat ovat useaan otteeseen toivoneet, että opetusjaksoistani olisi mukaan otettavissa luentomoniste tai jonkinlainen yhteenveto. Monet haluaisivat kerätä opetuksen kuluessa esille tulevat asiat muistiinpanoihinsa internetlinkkien osoitteiden tarkkuudella. Mikroluokassa työskentely ja opetukseen keskittyminen sekä samanaikainen muistiinpanojen tekeminen sopivat huonosti yhteen.

Olen suhtautunut hyvin vastenmielisesti paperille tuotettujen internetosoitteita sisältävien luetteloiden ja yhteenvetojen laatimiseen. Opetuksen tarkoituksenaahan on tutustuttaa opiskelija tiedonhankintaan oikeusjärjestyksen toiminnan osana. Ajatuksena ei ole linkkilistojen kerääminen. Erilaisia linkkilistojahan on internet pullollaan.

Toisaalta olen tuntenut ymmärtämystä opiskelijoiden toiveita kohtaan. Vanhan sanonnan *o tempora, o mores* voisi ehkä kohta kääntää muotoon oi aikoja, oi tekniikkaa. Tavatonta ei ole, että tekniset ratkaisut tekevät toiveista totta. Käsillä oleva luentopruju ei sisällä kuolettavia linkkilistoja. Kerron tekstimuodossa hyvin yleisellä tasolla säädösvalmistelua koskevan opintojaksoni perusjuonen. Linkit on upotettu kuviin ja tekstiin.

Aineisto on suunnattu ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, joilla ei ole vielä kuvaa säädösvalmisteluun liittyvistä tietolähteistä. Opetuksessa tuodaan esille tiedonsaannin ja -hallinnan näkökulmasta sekä lainvalmisteluprosessiin kytkeytyvä näkökulma (Katso esimerkiksi Tala, Jyrki: Lakien laadinta ja vaikutukset. Helsinki: Edita, 2005.) että perinteinen lainopin näkökulma (Aarnio).

Lainvalmistelua koskevat säännökset ja ohjeet sekä lainvalmistelu lainvalmistelijan näkökulmasta on tietoisesti jätetty vähemmälle huomiolle (Katso mm. näiltä osin Niemivuo, Matti: Kansallinen lainvalmistelu. Toinen, uudistettu painos. Helsinki: Kauppakaari, 2002.).

Luentomoniste on lähtökohtaisesti tarkoitettu luentojen kuuntelijoille oheismateriaaliksi eikä itseopiskeluun. Aineiston rajaa käytettävissä olevat opetustunnit, joten kaikkea ei ole yritettykään sisällyttää tähän luentoprujuun. Suulliseen esitykseen täytyy säästää jotakin ja sehän on se kontaktiopetuksen olennainen osa.

Linkkejä on sen verran, että varmuudella jokin osoite muuttuu kohta, kun tämä pruju on saatu jakeluun. Pyrin päivittämään prujun vähintään silloin tällöin, ja voit hakea uuden painoksen osoitteesta http://kaares.ulapland.fi/home/oif_opetus/julkaisu.htm.

Oulussa 29.1.2013

Jarmo Kiuru
oikeusinformatiikan lehtori

1 Suunnitteluvaihe

Aloitteellinen eduskunta

Ajatus lainsäädännöllisestä muutostarpeesta voi syntyä hyvin monella taholla. Parhaimmillaan vapaa kansalaiskeskustelu voi saada aikaan lainsäädännön muuttamiseen johtavia hankkeita. Järjestelmä on sittemmin virallistettu sillä sillä [kansalaisaloitelaki \(2012/12\)](#) tuli voimaan 1.3.2012.

Kun puhutaan lainsäädännöllisistä muutostarpeista yleensä, tietolähteet ovat mitä moninaisimmat. Tässä yhteydessä on tarkoituksenmukaista rajata lainsäädännöllisen muutostarpeen syntymistä koskeva tarkastelu keskeisimpien valtioelinten toimintaan. Keskeisistä valtioelimistä puhuttaessa ensimmäisellä sijalla on eduskunta.

Yleensä eduskunnan käynnistämien lainsäädäntö-hankkeiden valmistelu tapahtuu yhteistyössä hallituksen kanssa. Eduskunnalla ei ole yksin organisatorisia edellytyksiä laajoihin lainuudistuksiin. Käytännössä yhteistyö hallituksen kanssa on ainoa mahdollisuus vähänkin laajemmissa lainsäädäntöhankeissa. Valmistelu tapahtuu hallituksen alaisissa ministeriöissä.

Tärkein väline eduskunnan ja hallituksen keskinäisen keskustelun seuraamiseksi on valtiopäiväasiakirjat. Valtiopäiväasiakirjojen julkisuus on lainsäädännöllisesti taattu. Valtiopäiväasiakirjojen julkisuutta koskeva perussäännös on [perustuslain \(1999/731\) 50 §:ssä](#). Jo ennen uutta perustuslakia kuka tahansa kansalainen on voinut tilata valtiopäiväasiakirjat Edita Oy:stä.

Tietokoneistuminen on tuonut valtiopäiväasiakirjat saataville myös sähköisessä muodossa. Kehitykselle luotiin pohjaa 1970-luvun alussa, jolloin oikeushallinnossa mietittiin muutamankin komitean voimin oikeudellisen tiedon jakelua sähköisessä muodossa. Syntyi oikeusministeriön edelleenkin voimissaan oleva FINLEX-tavaramerkki.

FINLEX-tavaramerkki yhdistettiin aikaisemmin vain MINTTU -tiedon tallennus- ja haakuohjelman avulla ylläpidettyyn tietokokonaisuuteen, johon kuuluivat mm. valtiopäiväasioita koskevat tietokannat FLEK (lakien eduskuntakäsittely -1988) ja FVPA (valtiopäiväasiat 1989-). Tietokannat olivat luonteeltaan hakemistotietokantoja, joten itse valtiopäiviä koskeva tieto oli hankittava painetuista valtiopäiväasiakirjoista. Tietokantojen aineistot ovat käytettävissä eduskunnan sivuilla.

Yhden hyvän perinteisen tietolähteen valtiopäiväasioiden seuraamiselle on tarjonnut Virallinen lehti, joka on Suomen vanhin edelleen ilmestyvä lehti. Virallisessa lehdessä on julkaistu vuodesta 1974 alkaen liitettä nimeltään Valtioneuvoston viikko sekä vuodesta 1990 alkaen liitettä Eduskunnan viikko.

Liitteiden avulla on voinut seurata lainsäädäntöprosessia hallituksen esitysten antamisesta eduskunnalle ja esitysten käsittelystä eduskunnassa aina valmiin säädöksen vahvistamiseen ja julkaisemiseen. Virallisen lehden liiteaineistoja on 1980-luvulta alkaen julkaistu myös sähköisessä muodossa eri lähteissä. Sähköisessä muodossa tapahtumia on aikojen saatossa saattanut lukea esimerkiksi talousalan tietopankin STARTELin osana tai oppilaitoksille tarkoitetussa FREENET-tietoverkossa.

Suuri mullistus valtiopäiväasioita koskevien tietojen sähköisessä jakelussa tapahtui vuonna 1994, jolloin internet mursi itsensä läpi myös oikeudellisen tiedon lähteenä. Tuolloin Virallisen lehden liiteaineistoja [valtioneuvoston viikkoa](#) ja [eduskunnan viikkoa](#) alettiin julkaista Edita Oy:n internetpalvelimella. Sisällöllisesti olennaisin muutos oli kuitenkin samaan aikaan aloitettu hallituksen esityksien julkaiseminen koko tekstinä. Vuonna 1995 [eduskunta sai oman internetpalvelimensä](#) käyttöön. Eduskunnan palvelimen perustaminen toi lähtökohtaisesti kaiken uudemman oikeudellisesti kiinnostavan valtiopäiväaineiston sähköiseen muotoon.

Eduskunnan aloitteellisuus voi ilmetä hyvin erilaisissa yhteyksissä. Tyypillisiä aloitekanavia ovat kansanedustajien erilaiset aloitteet, eduskunnan vastauksiin sisältyvät lausumat, kansanedustajien hallitukselle osoittamat erilaiset kysymykset, selonteiden ja tiedonantojen pohjalta käydyt keskustelut jne. Eduskunnan ja sen jäsenten mahdollisuuksia aloitteiden tekoon lainsäädäntöasioissa ei voi tyhjentävästi luetella.

Hallitus antaa eduskunnalle palautetta sen aloitteista eri tavoin. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan ennen uutta perustuslakia normittama käytäntö oli, että palaute eduskunnan kannanottoihin tuli antaa viiden vuoden sisällä niiden esittämisestä. Hallitus antaa vuosittain eduskunnalle kertomuksen toiminnastaan sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Tämä kertomus on perinteisesti ollut paksuhko kirja, jossa asiat esitetään hallinnonaloittain. Varsin luonteva palautekanava eduskunnan laindääsännöllisiin aloitteisiin on hallituksen esitykset, joilla lainsäädäntöasiat tulevat vireille eduskunnassa.

SUOMEN EDUSKUNTA

[Palaute](#)
[Eduskunta](#)

EDUSKUNNAN VASTAUS

EV 207/2000 vp - HE 180/2000 vp

EDUSKUNNAN VASTAUS 207/2000 vp

Hallituksen esitys laiksi vaarallisten esineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi vaarallisten esineiden kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 180/2000 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikennevaliokunta on antanut esiste mietinnön (LVM 12/2000 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimittaa liikennevaliokunnalle 31 päivään joulukuuta 2001 mennessä selvityksen lakiehdotuksen valtuussäännösten mahdollisista päällekkäisyyksistä ja siitä, miten valtuussäännöksiä on käytetty, sekä valmisteleo tarvittaessa uuden esityksen, jolla valtuussäännösten päällekkäisyydet poistetaan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

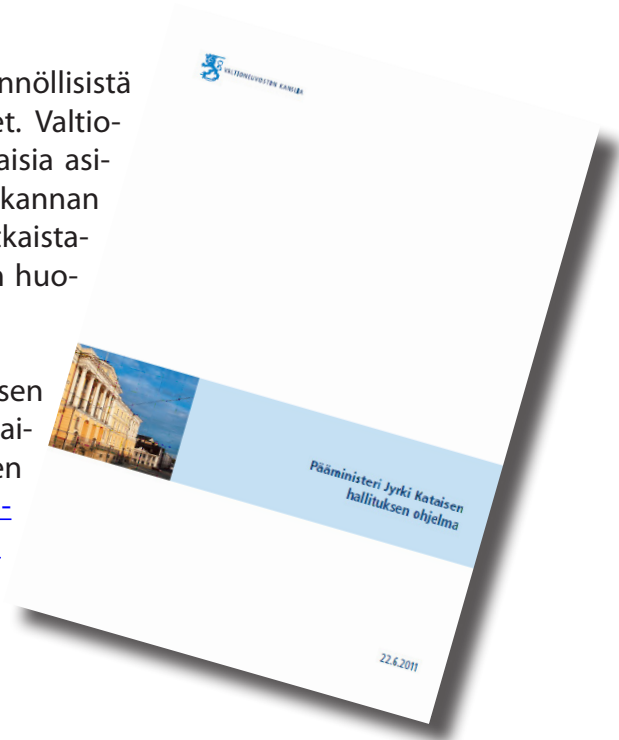
Hallituksen linjavetoja

Hallitus ei ole vain eduskunnan toiveiden toteuttaja. Hallitus voi omalta osaltaan olla aloitteellinen. Hallituksen lainsäädännöllisten linjausten seuraamista varten on olemassa omat tietolähteensä.

Tärkein, tunnetuin ja seuratuin tietolähde hallituksen lainsäädännöllisistä linjauksista on hallitusohjelma. [Hallitusohjelmilla on pitkä historia](#). Niitä on laadittu koko itsenäisyyden ajan. Ohjelma on perinteisesti julkaistu Virallisessa lehdessä. Helpoiten kulloinkin vallassa olevan hallituksen ohjelmaan tutustuminen onnistuu valtioneuvoston sivuilla. Hallitusohjelmista on tullut 2000-luvulla varsin hyvä apuväline lainsäädännön muutoksista ajan tasalla pysyttämiseen.

Vähemmän tunnettu tietolähde hallituksen lainsäädännöllisistä linjanvedoista ovat valtioneuvoston periaatepäätökset. Valtioneuvoston periaatepäätökset voivat koskea hyvin erilaisia asioita, mutta osa niistä ilmaisee hallituksen etukäteisen kannan siihen, miten jokin lainsäädännöllinen asia esitetään ratkaistavaksi tai mihin lainsäädännöllisiin asioihin kiinnitetään huomiota.

Tehdyt periaatepäätökset on ollut tapana liittää Virallisen lehden Valtioneuvoston viikon liitteeksi. Esimerkkinä mainittu valtioneuvoston periaatepäätös löytyy Virallisen lehden Valtioneuvoston viikosta 2001/3. [Nykyisin valtioneuvoston sivuilla on lisäksi oma osionsa periaatepäätöksiä varten, missä ne ovat kokotekstinä saatavilla.](#)

Ministeriöiden aloitteellisuus laisäädännön kehittämiskysymyksissä ei saa samassa mitassa julkisuutta kuin eduskunnan tai hallituksen toimet. Tämä on luonnollista, sillä poliittisen päätöksenteon painopiste on eduskunnassa ja hallituksessa. Ministeriöiden päätöksiä ei julkaista samoin kuin eduskunnan tai valtioneuvoston. Asioiden valmistelussa ministeriöillä on kuitenkin tärkeä rooli, ja viimeisin tieto viimeisistä laisäädännön kehittämisajatuksista on valmistelevilla virkamiehillä.

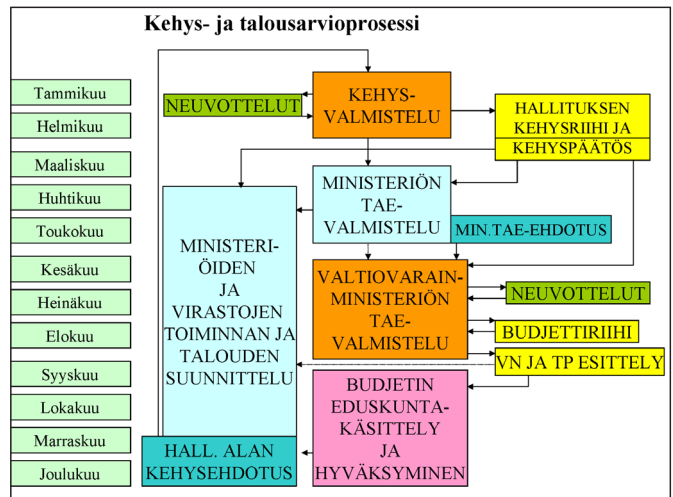
Toinen esimerkki perinteisestä tiedonhankinnan apuvälineestä on valtion keskuhallinnon organisaation varaan rakentuva teos Valtion virastot ja laitokset. Teos on jo vanhentunut, mutta sen systematiikka on edelleen toimiva tapa jäsentää yleiskuvaa valtio-organisaatiosta. Sitä käytetään mm. [Suomi.fi -palvelun verkkosivuilla](https://www.suomi.fi/palvelun-verkkosivuilla).

[illegible]

Ministeriön ja niiden alaisten virastojen ja laitosten on suunniteltava toimintansa pidemmällä aikajänteellä. Suunnitteluprosessi pyörittää läpi vuosittain, ja sitä kutsutaan toiminta- ja taloussuunnitteluksi. Ministeriöissä suunnittelu etenee siten, että alemmat virastot ja laitokset laativat omat suunnitelmansa, minkä jälkeen suunnittelu etenee portaittain, kunnes ministeriö saa lopulta oman suunnitelmansa. [Ministeriöt luovuttavat suunnitelmansa valtiovarainministeriölle sen antaman aikataulun mukaan.](#)

Suunnittelun tuloksena eri yksiköille valmistuu vuosittaiset toiminta- ja taloussuunnitelmat, joissa on tietoa kyseisen yksikön odotettavissa olevasta toiminnasta seuraavan noin neljän vuoden periodilla.

Edellä esitettyyn viitaten on hyvä muistaa, että ministeriöt ovat alisteisia eduskunnan ja hallituksen asettamille suuntaviivoille, joten se osaltaan rajoittaa toiminta- ja taloussuunnitelmien arvoa itsenäisinä tietolähteinä. Toiminta- ja taloussuunnitelmat ovat ministeriötasoa myöten monisteni-pun tyylisiä hallinnon sisäisiä asiakirjoja eikä niitä ole yleensä julkaistu. Ne eivät välttämättä rekisteröidy bibliografioihin eikä niitä voi lähtökohtaisesti hankkia esimerkiksi kirjastolaitoksen välityksellä.

Tiedonhankinnan kannalta voi olla hyvä tietää aikataulu, jonka mukaan esimerkiksi ministeriöiden vuosittaiset toiminta- ja taloussuunnitelmat valmistuvat ja se ilmenee karkeasti oheisesta kaaviosta. Kun asia on ajankohtainen, suunnitelmia voi kysyä mm. ministeriöiden tiedottajilta. [Ministeriöiden tiedottajista on keskitetysti tiedot valtioneuvoston sivuilla](#). Suunnitelmia voi kysyä myös niiltä virkamiehiltä, joille toiminta- ja taloussuunnittelun koordinointi on uskottu. Oikean virkamiehen löytää usein parhaiten ministeriön tehtäväkohtaisen henkilöhakemiston avulla.

Toiminta- ja taloussuunnitelmia julkaistaan enenevässä määrin. Asiakirjoja saattaa tällöin löytää bibliografisten apuneuvojen avulla. Nykyään on todennäköisempää, että julkaisu löytyy internetissä ministeriön omilta sivuilta. [Oikeusministeriö tärkeimpänä lakeja valmistelevana ministeriönä on muuttanut toimintatapaansa tällä saralla.](#) Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmista voi löytää ennakkotietoja tulevista lainvalmisteluhankkeista.

Lainvalmisteluprosessin ohjauksessa on asiaa koskevan tiedotteen mukaan ensimmäisen kerran 5.12.2007 otettu käyttöön *lainsäädäntösuunnitelma*. Se on julkaistu osana hallituksen strategia-asiakirjaa. Strategia-asiakirjassa on myös suunnitelma eduskunnalle annettavista selonteista sekä tehtävistä periaatepäätöksistä. [Kataisen hallituksen strategiasiakirjaksi](#) on tulkittavissa hallitusohjelmaan liittyvä strateginen toimeenpanosuunnitelma.

Ministeriöiden tulevaan toimintaan liittyviä tietoja sisältyy myös valtioneuvoston hankerekisteriin HARE sekä eri ministeriöiden viireillä olevia lainsäädäntöhankkeita käsitteleville sivuille. Laajin ja perusteellisin viireillä olevia lainsäädäntöasioita koskeva katsaus on oikeusministeriölä.

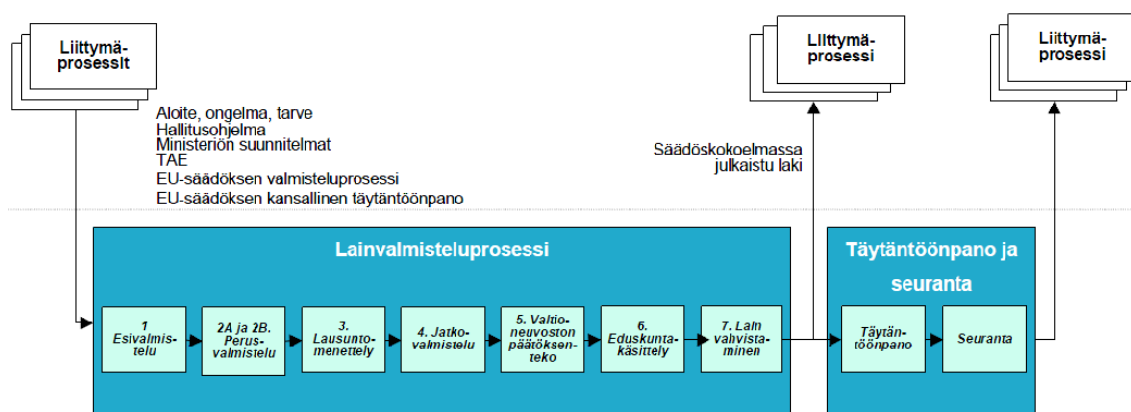
2 Esivalmisteluvaihe

Ennen varsinaista valmistelua lainsäädäntöhanketta tutkitaan oikean valmistelutavan löytämiseksi. Voidaan puhua eräänlaisesta esivalmistelusta, jossa selvitetään mm. hankkeen nykytila ja epäkohdat, tarve, kohde, tavoitteet, vaikutukset, aikaisemmat asiaa koskevat selvitykset ja ulkomaiset järjestelyt ja selvitykset. Esivalmistelun pohjalta on ollut tapana laatia muistio, joka usein liitetään valmistelutoimeksiantoa koskevaan päätökseen.

Valmisteluvaihtoehdot voidaan jakaa tilapäisiin komiteoihin ja muihin valmisteluvaihtoehtoihin. Tilapäisiä komiteoita nimitetään komiteoiksi, jos ne ovat valtioneuvoston asettamia ja toimikunniksi, jos ne ovat ministeriön asettamia. Tilapäisiä komiteoita ei pidä sotkea pysyviin komiteoihin, jotka yleensä asetetaan säädöskokoelmassa julkaisutulla säädöksellä, ja jotka on perustettu säädöksessä mainittuja erityisiä tehtäviä varten. Usein näissä tapauksissa ei puhuta pysyvistä komiteoista, vaan esimerkiksi lautakunnista.

Muita valmisteluvaihtoehtoja ovat virkamies virkatyönä, työryhmä, virasto tai laitos, virkamies tai asiantuntija erillistä palkkiota vastaan. Luettelo ei ole tyhjentävä ja esimerkiksi pysyvä komitea voi osallistua lainvalmisteluun, jolloin se kuuluu ryhmään muita valmisteluvaihtoehtoja.

Lähtökohta sopivaa valmisteluvaihtoehtoa etsittäessä on, että käytetään ensisijaisesti muita valmisteluvaihtoehtoja eli esimerkiksi virkamiesvalmistelua tai virkamiehistä muodostetua työryhmää. Tilapäiseen komiteaan päädytään usein vain merkittävässä hankkeissa, jotka eivät sisällä teknistyyppistä valmistelua, ja joiden vaikutukset ovat kansalaisia ajatellen laajakantoisia.

Lainvalmistelun prosessikartta OMSO 2010:80 s. 24.

3 Komiteavalmisteluvaihe

Komiteoita koskeva asetus kumottiin 1.1.2003 lukien, mutta komiteatyypistä valmistelua on jatkettu senkin jälkeen. Komiteoita koskevan päätöksen kumoamisessa jouduttiin otta-
maan takapakkia ja asiaa valmisteli valtiovarainministeriön 12.4.2005 asettama työryhmä. Allekirjoittamattomassa ja päiväämättömässä mietinnössään työryhmä esitti komiteoita koskevan säännöksen ottamista valtioneuvoston ohjesääntöön (2003/262) ja säännös on kesällä 2007 sinne ilmestynytkin.

Säädösvalmistelua koskevan tiedonsaannin kannalta komitean asettaminen tai muu valmistelua koskevan toimeksiantopäätöksen tekeminen on kiinnostava asia. Valmistelu-
toimeksianto määrittää tehtävän ja päätöksessä saatetaan nimenomaisesti luetella ratkai-
suvaihtoehtoja tai rajata mahdollisia ratkaisuvaihtoehtoja.

Tilapäisten komiteoiden kohdalla on erityisesti kiinnitetty huomiota asettamispäätöksistä tiedottamiseen. Valtioneuvoston tai ministeriön päätös komitean tai toimikunnan asettami-
sesta on luettavissa valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksiä koskevista tiedotteista. [Esi-
merkkinä voisi mainita yhteistoimintalakikomitean, jonka työministeriö asetti 30.10.2003
valmistelemaan yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain uudistamista](#). Valtioneuvoston
sivuilla on [tiedotearkistoon](#) kerätty suorat linkit eri ministeriöiden tiedotteisiin.

Ministeriöiden asettamista työryhmistä ei ole ollut samanlaista sääntelyä kuin tilapäisistä komiteoista, mutta tiedottamiskäytäntö niiden osalta on noudatellut samaa kaavaa kuin toimi-
kuntien kohdalla.

Muiden valmisteluelinten saamista toimeksian-
noista tiedottaminen vaihtelee ja toimeksianto-
jen antaminenkaan ei ole aina kovin muodollista.

Asetetuista komiteoista pidetään rekisteriä valtiovarainministeriössä ja niistä saa tietoa myös [valtioneuvoston hankerekisterin \(HARE\)](#) avulla. Jo tehtävänsä päättäneistä tilapäisistä komiteoista ja muista valmisteluelimistä kerro-
taan usein hallituksen esitysten aikaisemmasta valmistelusta kertovissa jaksoissa.

4 Direktiivit ja säädösvalmistelu

Euroopan unioniin liittyttäessä osa kansallista lainsäädäntövaltaa ja samalla valmisteluvaltaa siirtyi unionin piiriin. Euroopan unionin piirissä direktiiveillä voidaan jäsenvaltioille asettaa tietty lainsäädännöllinen tavoite. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvittavista keinoista päättävät jäsenvaltiot. Keinoista päättämisen tarkoittaa käytännössä päätöstä siitä, mitä uusia säädöksiä tarvitaan tai mitä vanhoja säädöksiä on muutettava, jotta direktiivin tavoite täyttyy.

Tässä yhteydessä direktiiveillä voidaan nähdä kahdenlaisia vaikutuksia. Direktiivit rajaavat lainsäädännölliset ratkaisuvaihtoehdot ja ne tekevät osan perinteistä säädösvalmistelua tarpeettomaksi. Toisaalta direktiivin täytäntöönpanoa koskevia kansallisia säädöksiä sovellettaessa direktiivit korvaavat perinteistä lainvalmistelumateriaalia laintulkinta-aineistona.

Tiedonhankinnan näkökulmasta direktiivit sinänsä eivät ole kiinnostavia, vaan se, millaisin keinoin voidaan varmistaa, että direktiivi on tarvittaessa löydettävissä, kun sitä tarvitaan esimerkiksi sen täytäntöönpanoa koskevaa kansallista säädöstä tulkittaessa. Ratkaisu on ollut jo vanhastaan käytössä eri yhteyksissä ja keinon käytöllä on perinteisesti ollut säädösperusta. Kyse on säädöksen julkaisemisen yhteydessä säädöskokoelman vihkoon otettavista viittauksista.

Viittauksia voidaan käyttää sen selvittämiseksi, onko jonkin säädöksen taustalla direktiivi ja mikä se on. Periaatteessa tietokantojen avulla on mahdollista myös selvittää onko jokin direktiivi pantu meillä täytäntöön. Edellä olevissa kuvissa on esimerkkinä käytetty säädöksen 2001/55 säädöskokoelmavihkon viittauksia ja hakua valtion säädöstietopankista vihkossa viitatulla direktiivin numerolla 31998L0059.

N:o 55

Työsopimuslaki

Arnettu Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2001

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (*työsopimus*), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Tätä lakia on sovellettava, vaikka vastik-

keesta ei ole sovittu, jos toiseikoista käy ilmi, että työtä ei ole tarkoitettu tehtäväksi vastiketta.

Lain soveltamista ei estä pelkästään se, että työ tehdään työntekijän kotona tai hänen valittamassaan paikassa eikä sekään, että työ suoritetaan työntekijän työvälineillä tai -koineilla.

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta:

1) julkisoikeudelliseen palvelussuhteeseen

HE 157/2000
TyVM 13/2000
EV 215/2000

Neuvoston direktiivi 98/59/EY (31998L0059); EYVL N:o L 225, 12.8.1998, s. 16
Neuvoston direktiivi 77/187/ETY (31977L0187); EYVL N:o L 061, 5.3.1977, s. 26
Neuvoston direktiivi 98/50/EY (31998L0050); EYVL N:o L 201, 17.7.1998, s. 88
Neuvoston direktiivi 91/533/ETY (31991L0533); EYVL N:o L 288, 18.10.1991, s. 32
Neuvoston direktiivi 92/85/ETY (31992L0085); EYVL N:o L 348, 28.11.1992, s. 1
Neuvoston direktiivi 96/34/EY (31996L0034); EYVL N:o L 145, 19.6.1996, s. 4
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY (31996L0071); EYVL N:o L 018, 21.1.1997, s. 1
Neuvoston direktiivi 97/81/EY (31997L0081); EYVL N:o L 014, 20.1.1998, s. 9
Neuvoston direktiivi 1999/70/EY (31999L0070); EYVL N:o L 175, 10.7.1999, s. 43

Finlex

[Suomeksi](#)
[På svenska](#)
[In English](#)

[Etusivu](#)
[Lainsäädäntö](#)
[Oikeuskäytäntö](#)
[Viranomaiset](#)
[Valtiosopimukset](#)
[Hallituksen esitykset](#)

Haku osion aineistosta

Haussa katkaisumerkit * esim. cpintotu* ja tkaisinp*. Lausemp. haku tai-sanalla, esim. avopuol* tai avicpuol*. Katso ohjeet

Finlex > Lainsäädäntö > Hakutulos

Lainsäädäntö

Suomen sähköinen säädöskokoelma sekä ajantasaisen säädösten ja alkuperäisten säädösten kokoelmia.

Hakutulos – Ajantasainen lainsäädäntö

Sivun oikeassa laidassa olevalla listalla voit kohdistaa hakusi toiseen aineistoon. Hakuosumien määrä näkyy suljussa aineiston nimen jäljessä.

Hakuterminä "31998L0059" löytyi 1 hakuosumaa

26.1.2001/55

Työsopimuslaki

Aineistokohtaiset haut

Ajantasainen lainsäädäntö (1)

Saadokset alkuperäisinä (1)

Säädösmuutosten hakemisto (0)

Saadoskaannokset (0)

5 Ministeriövalmistelu

Ministeriövalmistelun alkuajankohdan voisi esitysteknisessä mielessä kiinnittää siihen ajankohtaan, kun tilapäisen komitean tai työryhmän mietintö luovutetaan ministerille. Ministeriössä valmistelua jatketaan (jatkovalmistelu) siitä, mihin asiaa käsitellyt tilapäinen komitea tai työryhmä jäi. Toisinaan tilapäisille komiteoille ja työryhmille annetaan toimeksianto valmistella asia hallituksen esityksen muotoon. Yleensä esitys saa hallituksen esityksen muodon vasta ministeriössä.

Mietinnön luovuttamisesta tiedotetaan melko tehokkaasti. Paras kanava ajantasaisen tiedon saamiseksi ovat ministeriön tiedotteet. Jo aiemmin on tullut esille, että linkit ministeriöiden tiedotteisiin on keskitetty valtioneuvoston sivuilla [Tiedotearkistoon](#). Sieltä löytyvät tilapäisten komiteoiden ja työryhmien mietintöjen luovuttamista koskevat tiedot sekä toimielimen pääasialliset kannanotot valmisteltuun asiaan. Esimerkkinä voisi mainita oikeusministerille luovutetun [perustuslain tarkistamiskomitean mietinnön 10.2.2010](#) ja [yhdyskuntaseuraamustoimikunnan mietinnön 7.3.2012](#) sekä kulttuuri- ja urheiluministerille luovutetun [opintotuen rakenteellista kehittämistä pohtineen työryhmän mietinnön 18.12.2012](#). Edilexissä on myös nykyään käytössä oma osionsa julkaistuille (uusimmille) lainvalmistelusiakirjoille.

Valmiiden mietintöjen julkaisemisesta vastaa asianomainen ministeriö. Tilapäisten komiteoiden mietinnöt julkaistaan erityisessä Komiteamietintö-sarjassa. Työryhmämietinnöt julkaistaan ministeriöiden sarjoissa. Mietintöjä julkaistaan nykyään säännönmukaisesti myös internetissä.

Julkaistujen mietintöjen etsiminen onnistuu kirjastojen luetteloiden sekä bibliografioiden avulla. Netissä yksi tärkeä apuneuvo ovat oikeus- ja valtiotieteellisenä keskuskirjastona toimivan eduskunnan kirjaston tietokannat.

The screenshot shows the website of the Eduskunnan Kirjasto (Parliamentary Library). The main navigation bar includes links for 'ETUSIVU', 'PALVELUT', 'EDUSKUNTATIEDO', 'OIKEUDELLINEN TIEDO', 'YHTEISKUNTATIEDO', and 'EDUSKUNNAN ARJISTO'. The 'Hakupalvelut' (Search Services) section is highlighted. Below this, there are several search results and links. On the left, a sidebar lists 'Kirjaston hakupalvelut' (Library search services) including 'Selma-kokoelmatietokanta', 'EKS-asiasanasto', 'EKS-lisätietokanta', 'Kotimaisen oikeuskirjallisuuden haku (Selma)', 'Akadia-kokoelman haku (Selma)', 'Kuva-arkisto', 'Haku kirjaston sivulta', and 'Aakkosellinen hakemisto'. The main content area shows the 'Selma-kokoelmatietokanta' (Selma collection database) with a description of the database and a search bar. On the right, there are links to 'Eduskunnan hakupalvelut' (Parliamentary search services) and 'Kirjastojen tietokanta' (Library database).

Oikeusministeriössä on oma osastonsa lainvalmistelua varten. Osastolla on ollut oma Komiteamietintö-sarjaa muistuttava julkaisusarjansa nimeltään Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu. Usein puhutaan tuttavallisesti LAVO:n sarjasta. Sarjan julkaisuja on aikaisemmalta ajalta hyvä etsiä niitä koskevan oman eritysbibliografian avulla (vuodet 1886-1979) ja myös eduskunnan kirjaston tietokantojen avulla.

Hallituksen esityksissä on oma vakiojaksonsa aikaisempaa valmistelua koskeville tiedoille ja säännönmukaisesti siinä mainitaan asiaa valmistelleet tilapäiset komiteat ja työryhmät sekä lainvalmisteluosaston julkaisut.

6 Laintarkastuskunnan lausunto

Laintarkastuskunta toimi vuosina 1960-1996 eli 36 vuotta. Tuona aikana käsiteltyihin lainvalmisteluhankkeisiin saattaa liittyä laintarkastuskunnan lausuntoja. Lausuntoja annettiin kaiken kaikkiaan noin 120 kappaletta eli keskimäärin 3-4 lausuntoa vuodessa. Kun tämä suhteutetaan esimerkiksi vuosittaiseen hallitusten esitysten määrään, joka on noin 200-300 kappaleen luokkaa, laintarkastuskunnan lausunnot ovat harvinaisuuksia.

Laintarkastuskunnan tarkastus oli asiallista, lakiteknistä ja kielellistä tarkastusta. Laintarkastuskunnan varsinainen toiminta-ajatus oli kuitenkin yhdistää tuomioistuinten asiantuntemusta lainvalmisteluun. Yhdistäminen tapahtui siten, että laintarkastuskunnan jäsenet valittiin ylimpien tuomioistuinten jäsenistä.

Lausuntoja ei ole julkaistu, mutta ne ovat saatavissa julkisina asiakirjoina. Lausuntoja on toimitettu myös Helsingin yliopiston ja Eduskunnan kirjastoon. Yksi hyvä tietolähde sen selvittämiseksi liittyykö johonkin lainvalmisteluhankkeeseen laintarkastuskunnan lausunto on [eduskunnan kirjaston kokoelmia koskevat tietokannat](#). Tiedot voi hakea käyttämällä sarjan nimekettä: laintarkastuskunnan lausunto. Tieto pyydetystä laintarkastuskunnan lausunnosta saattaa sisältyä myös hallituksen esityksen asian valmistelua koskevaan jaksoon. [Esimerkiksi holhouslain kokonaisuudistusta koskevan hallituksen esityksen 1998/146 6. jaksosta “Asian valmistelu” löytyy maininta pyydetystä lainvalmistelukunnan lausunnosta.](#)

Laintarkastuskunnan lakkauttamista koskevan lain sisältäneessä eduskunnan vastauksessa [EV 1996/177](#) eduskunta korosti laintarkastuskunnalle vaihtoehtoisia menettelyitä. Laintarkastuskunta tuomioistuinten asiantuntemuksen edustajana on korvattavissa mm. nimeämällä ylimpien tuomioistuinten jäseniä asiaa valmistelevien tilapäisten komiteoiden tai työryhmien yms. jäseniksi ja puheenjohtajiksi sekä pyytämällä lausuntoja suoraan ylimmiltä tuomioistuimilta. Lausuntojen pyytäminen suoraan ylimmiltä tuomioistuimilta on ollut mahdollista aina niiden perustamisen alkua ajoista lähtien.

7 Lausunnot korkeimmilta oikeuksilta

Muun muassa vanhan hallitusmuodon (1919/94) 18 §:n mukaan ja nykyisen Suomen perustuslain (1999/731) 77 §:n mukaan korkeimmilta oikeuksilta on voitu tai voidaan pyytää lausuntoja lainsäädäntöasioissa. Perustuslain säännöksen soveltaminen on käynyt harvinaiseksi ja yleensä lausuntoja pyydetään muilla perusteilla. Korkeinta oikeutta ja korkeinta hallinto-oikeutta koskevissa laeissa niiden yhdeksi tehtäväksi säädetään antaa pyynnöstä lausuntoja valtioneuvostolle.

Milloin pyytäjänä tai aloitteentekijänä on ollut valtioneuvosto, asiaa koskeva päätös on voinut näkyä valtioneuvoston yleisistunnon päätöksissä. [Esimerkiksi arpajaislain yhteydessä vuonna 2001 valtioneuvosto esitti, että presidentti pyytäisi korkeimman oikeuden lausunnon arpajaislaista.](#)

Näitä nyttemmin harvinaiseksi käyneitä lausuntoja pyydettiin vanhan perustuslain aikana vuosina 1919-1989 vajaa 400 kappaletta eli keskimäärin 5-6 kappaletta vuodessa. Korkeimpia oikeuksia koskevien lakien nojalla pyydettyjä yleisiä lainsäädäntömenettelyyn liittyviä lausuntoja on paljon eikä niiden lukumääristä ole esittää tietoja.

Korkeimmat oikeudet ovat olleet varsin pidättyväisiä lausuntojen sähköisen julkaisemisen suhteen eikä niitä ole tähän mennessä juuri-kaan ollut saatavissa julkisista tietoverkoista. Niitä ei ole aikanaan esimerkiksi sisällytetty Finlex-tietokantoihin. Korkeimmat oikeudet ylimpinä tuomiovallan edustajina eivät voi korostaa osuuttaan lainsäädäntötehtäviin. Lausuntoja julkaistaan korkeimpien oikeuksien vuosikirjoissa. Lisäksi tiedotteita annetuista lausunnoista on tai on joskus ollut korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden sivuilla.

8 Valtioneuvoston yleisistunto

Kun ministeriö on valmistelutyönsä tehnyt hallituksen esitys annetaan valtioneuvoston yleisistunnossa eduskunnalle ja lainsäädäntöasia tulee eduskunnassa vireille. Milloin kyse on lainsäädännön kehityksen ajantasaisesta seuraamisesta, tämä vaihe antaa hyvät mahdollisuudet perehtyä siihen, mitä on odotettavissa. Hallituksen esitykset kirjoitetaan usein varsin informatiivisiksi. Ensisijaisesti sillä halutaan tukea kansanedustajien työtä, mutta hallituksen esitysten sisältö auttaa myös lainsoveltajia perehtymään säädettävään tai jo säädettyyn lainsäädäntöön.

Annettuja hallituksen esityksiä voi seurata ajantasaisesti valtioneuvoston sivujen [Päätökset](#)-linkin takaa avautuvilla sivuilla. Hallituksen esitykset tulevat kokotekstinä varsin pian eduskunnan palvelimelle ja jonkin ajan päästä myös FINLEXiin ja Edilexiin.

9 Eduskuntakäsittely

Valtiopäiväasiakirjoihin on tutustuttu jo aikaisemmissa jaksoissa ja nyt voimme kiinnittää huomion lainsäädäntöasian vireilletuloon ja etenemiseen eduskunnassa ja eduskunnassa asian yhteydessä syntyviin tärkeimpiin laintulkinta-asiakirjoihin.

Lainsäädäntöasia tulee eduskunnassa yleensä vireille hallituksen esityksenä, mutta suppeammissa vähemmän valmistelua vaativissa asioissa myös kansanedustajien tekemät lakialoitteet voivat johtaa uuteen lainsäädäntöön. Lakialoitteet edustavat kuitenkin lukumääräisesti suuruusluokaltaan alle prosenttia asioista. Nykyään myös kansalaisaloitteiden pohjalta saatetaan saada vireille lainsäädäntöasioita. Lainsäädäntöprosessista on hyvä perusesittely eduskunnan sivuilla (oheinen kuva).

LAKIEHDOTUKSEN KÄSITTELYJÄRJESTYS

Tärkeimpiä valtiopäiväasiakirjoihin sisältyviä laintulkinta-asiakirjoja ovat eduskunnan erikoisvaliokunnan mietintö ja hallituksen esitys tai lakialoite.

Lainsoveltajilla on ollut taipumusta ylikorostaa hallituksen esitysten merkitystä laintulkinta-asiakirjoina.

Ymmärrettävänä selityksenä sille voi olla hallituksen esitysten asiasisällön laajuus ja perusteellisuus. Muutaman sivun mittaiset erikoisvaliokuntien mietinnöt voivat tuntua vähemmän merkityksellisiltä. Eduskunta voi kuitenkin esimerkiksi juuri erikoisvaliokunnan mietinnöissä esittää poikkeavan käsityksensä lain perusteluihin. Lainsäädäntövalta on eduskunnalla, joten eduskunnan kannanotoille on annettava etusija hallituksen kannanottoihin nähden.

Tähän tulokseen on tullut mm. eduskunnan perustuslakivalikunta mietinnössään PeVm 1994/1: "Perustelujen merkitystä tulkintaohjeina vastaa oikeasuhtaisesti se suuri huomio, joka eduskunnan valiokuntakäsittelyssä hyvin säännöllisesti kohdistuu perusteluihin. Lainsäädäntömenettelyssä ymmärretään perustelujen olevan lakitekstiin kiinteästi nivoutuva osa. Eduskunnan lainsäädäntöpäätös käsittää lakitekstin lisäksi sen perustelut, ja eduskunnan lainsäädäntövaltaan luonnollisesti kuuluu oikeus muuttaa paitsi käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta myös sen perusteluja. Esimerkiksi siltä osin kuin valiokunnan mietinnössä on muutettu hallituksen esityksessä lakiehdotukselle esitettyjä perusteluja, tulevat nämä valiokunnan perustelut oikeuslähteinä hallituksen esittämien perustelujen tilalle, jollei eduskunta tee täysistunnossa toisenlaista päätöstä, mikä olisi sangen poikkeuksellista. Valiokunta katsoo, että eduskunnassa muuttuneet lain perustelut tulee saattaa tehostetusti lain soveltajien tietoon."

Valiokuntatietojen merkitsemisestä lakijulkaisuihin - [Kiuru, Jarmo: Kirja-arvostelu](#). [Arvosteltu teos: Pekka Timonen (toim.): *Suomen laki I*. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus, 1995.] *Lakimies*. 1996. S.380.

10 Vahvistaminen

Kun laki on säädetty ja eduskunnan vastaus tai kirjelmä saapunut tasavallan presidentille, laki vahvistetaan. Vahvistamisvaiheessa ei yleensä synny laintulkinta-asiakirjoja. Poikkeuksena voidaan pitää korkeimmilta oikeuksilta mahdollisesti pyydettyjä lausuntoja, joista on ollut puhetta aikaisemmin.

11 Julkaiseminen

Säädösten julkaiseminen tapahtuu varsin pian niiden vahvistamisen jälkeen Suomen Säädoskokoelmassa. Perustuslain uudistamisen yhteydessä säädettiin myös uudet säädöskokoelmaa koskevat säädökset. Säädöksen julkaisemista koskevissa säädöksissä on nyt otettu huomioon tekninen muutos ja jo ennen uusien säädösten säätämistä aloitetulle säädösten sähköiselle julkaisemiselle on annettu osin virallinen asema. Niinpä esimerkiksi voimaantulon määrittävä tarkka julkaisemishetki voi joissakin poikkeustilanteissa olla se ajankohta, jolloin säädös on ollut julkisessa tietoverkossa kansalaisten saatavana.

Suomen säädöskokoelmaa julkaisee Edita Oy, joka on painetun virallisen julkaisun ohella vuodesta 1995 alkaen julkaissut sähköistä Suomen säädöskokoelmaa.

Säädöskokoelman ohella sähköistä säädöstietoa löytyy myös valtion säädöstietopankista. Valtion säädöstietopankin avulla on mahdollista tarkistaa mm. säädöksen viimeiset muutokset (SMUR=säädösten muutosten rekisteri). Säädöksen muuttuneet osat näkyvät korttinäytössä säädöskokoelmanumeroina. Jos säädös on kumottu, kortissa on maininta

kumoutumisesta ja kumoavan säädöksen numero. Kumoutumistietoa ei kuitenkaan ole välttämättä aina lakia alemmanasteisten säädösten korttinäytössä, joten tietojen käytössä on oltava varovainen. Alemmantasoisien säädösten kohdalla on syytä tarkistaa onko säädöksen perustana oleva ylemmänasteinen säädös edelleen voimassa.

Katso tarkemmin säädösten kumoutumislogiikasta ja SMUR-rekisterin kumoutumismerkinnöistä - Kiuru, Jarmo: Hyödy enemmän FINLEXISTÄ osa II. *Advokaatti*. 1998. Nro 5, s. 10-11.

Oikeusinformatiikan opetus

http://kaares.ulapland.fi/home/oif_opetus